

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Utrùm Christus sit etiam adorabilis alia specie adorationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Resp. neg. conf. Itaque quando Rex, cum purpura, qua indutus est, adoratur per modum unius obiecti, tunc actus adorandi, qui æquè immediatè ad Regem & purpuram terminatur, est adoratio absoluta & qua terminatur ad totum, ex Rege ac purpura constans, quia totum hoc adoratur propter excellentiam quam includit, adeoque propter se; & qua partialiter terminatur ad personam Regis, in qua residet excellentia illa, propter quam totum ex ipsa & purpura constans adoratur: at qua partialiter terminatur ad purpuram, est tantum adoratio respectiva, quia purpura in toto illo quod ex ipsa & Rege constat, est suppositum adoratum, non propter se, sed propter aliud, nempe propter suppositum Regis, quocum facit totum illud accidentale, quod adoratur propter excellentiam in Rege residentem. Unde affectus submissionis ac servitutis internæ, quem adorans protestatur & significat per actum suum adorandi, ad solam Regis personam, & nullo pacto ad purpuram terminatur. Quando autem adoratur Christus, actus adorandi non solum æquè immediatè ad Verbum & humanitatem assumptam terminatur, sed etiam est adoratio absoluta, non tantum qua terminatur ad totum quod adoratur, nempe ad Christum, seu ad suppositum subsistens in duabus naturis divina & humana, & qua partialiter terminatur ad Verbum præcisè sumptum, propter cujus increatam excellentiam adoratur totum ex ipso & humanitate assumpta resultans; sed etiam qua partialiter terminatur ad humanitatem assumptam, quia humanitas assumpta in Christo qui adoratur, non est persona, sed natura adorata, propter personam cuius est natura, & quam in ratione subsistendi intrinsecè complet & integrat. Quare affectus summæ submissionis ac servitutis internæ qui propter increatam verbi excellentiam concipitur, & per actum adorandi significatur, terminatur non solum ad Verbum, sed etiam ad humanitatem assumptam; ad Verbum quidem primariò & per se, ad humanitatem verò secundariò tantum, & concomitantè, ac veluti per accidens.

Obj. 4. Si quando Christus adoratur, coadoratur humanitas cum divinitate, actus quo adoratur Verbum Incarnatum, diversus est ab actu, quo Verbum adoratur ante Incarnationem. *Resp.* Actum, quo adoratur Verbum incarnatum, ab eo actu, quo ante Incarnationem adorabatur, diversum quidem esse ex parte obiecti materialis, quatenus terminatur ad divinitatem & humanitatem, cum alius, quo Verbum adorabatur ante Incarnationem, ad solam divinitatem terminaretur; at eundem esse ex parte obiecti formalis, seu ex parte motivi adorandi: sicut enim Verbum ante Incarnationem adorabatur propter excellentiam increatam, ita & propter eandem increatam excellentiam post Incarnationem Verbum cum humanitate assumpta adoratur: quare duo illi actus, quorum uno Verbum adoratur ante Incarnationem, & altero post Incarnationem cum humanitate assumpta adoratur, sunt saltem ejusdem speciei moralis, & ad eandem virtutem religionis pertinent.

Obj. 5. Damascenum dicentem orat. 1. de imaginibus, carnem Christi non adorari ut Deum *Non materiam, inquit, sed materiam Auctorem adoro, qui propter me materia factus est, & in materia voluit habitare, ut per materiam mihi salutem preberet: materiam vero, per quam salus mihi parata est, colere non desinam, non tamen ut Deum, absit: quomodo enim id, quod ortum nihil est, consecutum est, Deus ut sit?*

Resp. Damascenum hic aliud non velle, quam Christi carnem non adorari adoratione suprema latriæ propter propriam excellentiam, & primariò, sicut divinitas adoratur, sed solum cum divinitate coadorari, tanquam quasi partem integrantem Verbum in esse Christi. Bonitas hujus responsionis patet ex lib. 4. Orthodoxæ fidei cap. 3. ubi sic loquitur S. Doctor: *Ipsius caro suapte quidem natura...*

haud quaquam adoranda est, utpotè condita: at cum Deo Verbo copulata sit, ob ipsum & in ipso adoratur, &c. Et inferius addit, carnem illam in incarnato Verbo Deo adorari, non quidem vi sua, sed ob Deum Verbum, personaliè ipsi copulatam.

Obj. ultimò. Sacrificium offerri non potest Christo ut homini, sed solum ut Deo. Ergo non Christus ut homo, sed solum, ut Deus adorari potest adoratione suprema latriæ. *Resp. conc. ant. & neg. conf.* Itaque sacrificium in lege nova non offertur nec offerri potest Christo ut homini, quia in lege nova unicum habemus sacrificium, nempe sacrificium Eucharistiæ, quod à Sacerdotibus offertur in persona ipsius Christi, & in quo proinde Christus ipse est offerens ministerio Sacerdotum, & quidem qua homo. Christus autem qua homo, neque per se, neque per Sacerdotes sibi qua homini, sed solum qua Deo sacrificare potest: nam inter offerentem sacrificium, & eum cui sacrificium offertur, realem aliquam distinctionem intercedere necesse est, ut per se manifestum est.

Disparitas igitur est, quia aliud in lege nova sacrificium offerri non potest, quam Eucharistiæ sacrificium; & hoc sacrificium aliter offerri non potest, quam in persona ipsius Christi, qua homo est: unde necessariò sequitur, in lege nova sacrificari non posse Christo, nisi qua Deus est. At quando adoramus Christum adoratione suprema latriæ, non adoramus illum in persona ipsius, sed in propria nostra persona: quare nihil obstat, quominus illum non solum qua Deum, sed etiam qua hominem adoremus. Quod confirmatur ex eo, quod si Christus præter Eucharistiæ sacrificium aliud instituisset, quod homines in propria persona offerrent, tale sacrificium offerri posset Christo non solum qua Deo, sed etiam qua homini, seu Christo, qua subsistens in duplici natura, divina & humana.

Potest sacrificium hujusmodi, quod Christo ut homini Deo offerri posset, & offerretur, à Christo in lege nova institui potuisse aperè significat S. Augustinus lib. 10. de Civ. Dei cap. 20. cum ait: *Homo Christus Jesus, cum in forma Dei sacrificium cum Patre sumat, cum quo & unus Deus est, tamen in forma servi sacrificium maluit esse, quam sumere, ne vel hac occasione, quisquam existimaret, cuilibet sacrificandum esse creature.*

ARTICULUS III.

Utrum Christus sit etiam adorabilis alia specie adorationis.

RESPONSIO I.

Christus secundum humanitatem est adorabilis adoratione latriæ inferioris.

Prima pars. Nempe quòd Christus secundum humanitatem adorabilis sit adoratione latriæ, probatur. Quia Christus secundum humanitatem substantialiter sanctificatur per divinitatem ipsam, sibi substantialiter unitam, ut suo loco probatum est. Ergo Christus secundum humanitatem, excellentiam habet omni excellentia creata possioli superiorem. Ergo Christus secundum humanitatem meretur adorationem superiorem omni adoratione, debita propter quamlibet excellentiam creatam possibilem. Atqui talis adoratio dici potest esse, & est aliqua, & quidem absoluta adoratio latriæ. Ergo, &c.

Secunda pars. Nempe quòd adoratio illa latriæ, qua Christus secundum humanitatem dignus est, non sit suprema & perfectissima, seu non sit ejusdem ordinis cum ea, quæ Dei propria est, probatur. Quia adoratio latriæ suprema & perfectissima, ac Dei propria, honestè exhiberi non potest, nisi propter excellentiam increatam, habitam modo perfectissimo & excellentissimo, adeoque habitam per identitatem summam. Ergo honestè exhiberi non potest propter

excl.

excellentiā increatā, habitā tantū per participationē, & unionē. Atque sanctitatis substantialis excellentiā, quam Christus habet secundū humanitatem, est tantū excellentiā increata, per participationē & unionē habita. Ergo adoratio latræ suprema honestē exhiberi non potest Christo propter sanctitatis substantialis excellentiā, quam habet secundū humanitatem, adeoque superest, ut Christus inferiori tantū latræ honestē adorari possit, propter excellentiā sanctitatis substantialis, quā secundū humanitatem habet. Sed ad horum pleniorē intelligentiā,

Nota. Adoratio latræ, ut jam articulo primo dictum est, est ea quæ debetur propter excellentiā increatā, propter quam solam honestē exhiberi potest. Quia autem hæc excellentiā haberi potest duplici modo, nempe per summā identitatem, qui modus eam habendi perfectissimus, & excellentissimus est, & per unionem substantialem, seu per concursū naturæ divinæ cum alia natura creata rationali in unum & idem suppositum divinum, qui modus habendi excellentiā illam, est inferior: duplex potest esse adoratio, etiam absoluta, latræ; una scilicet latræ summæ, ac perfectissimæ, & altera latræ inferioris, quarum prima exhibetur propter excellentiā increatā habitā per summā identitatem, & altera propter eandem excellentiā increatā, habitā per unionem substantialem. Primam meretur Christus secundū divinitatem, & alteram secundū humanitatem, quia secundū divinitatem excellentiā increatā habet per identitatem summā; & secundū humanitatem eandem excellentiā increatā habet per unionem & participationem.

Nota iterum. Quando duplici illa adoratione latræ, suprema scilicet & inferiore, Christus adoratur, adoratur suppositum duplicis naturæ, divinæ & humanæ, Christus enim est tale suppositum; & quia quando Christus adoratur, adoratur totus, duplici illa adoratione adoratur secundū utramque naturam, divinam & humanam; cum utraque natura ad ejus totalitatem intrinsicè pertineat. Secundū autem utramque naturam adoratur cum aliquo discrimine: nam adoratione suprema latræ adoratur primariò secundū naturam divinam, & concomitanter secundū humanam; quia excellentiā, propter quam sic adoratur, non in humanitate, sed in divinitate residet; adoratur verò adoratione latræ inferioris primariò secundū naturam humanam, & concomitanter secundū divinam.

Porrò, quòd natura divina concomitanter adoretur adoratione inferiori, inconveniens non esse disertis verbis asserit S. Thomas hic quæst. 25. art. 2. in O. ubi probans Christum secundū humanitatem adoratione dulci adorari posse, sic loquitur: *Alio modo potest intelligi adoratio humanitatis Christi, quæ fit ratione humanitatis Christi perfectæ omni munere gratiarum, & sic adoratio humanitatis Christi non est adoratio latræ, sed adoratio dulci; ita scilicet quòd una & eadem persona Christi adoretur adoratione latræ propter suam divinitatem, & adoratione dulci propter perfectionem humanitatis. Nec hoc est inconveniens: quia ipsi Deo Patri debetur honor latræ propter deitatem, & honor dulci propter dominium, quo gubernat creaturam.*

RESPONSIO II.

Christus adorabilis est propter gloriā & sanctitatem creatam, quam habet secundū humanitatem, & hæc adoratio inferior est omni adoratione latræ, ac hyperdulia dicenda est.

Prima pars. Nempe quòd Christus adorabilis sit propter gloriā & sanctitatem, quam habet secundū humanitatem, probatur. Quia puri homines sancti adorabiles sunt propter gloriā & sanctitatem creatam, quam habent. Ergo à fortiori Christus. Ratio pro utroque est, quia gloria & sanctitas creata tri-

bunt personæ, cujus sunt, excellentiā cultu dignam, ut per se manifestum est.

Secunda pars. Nempe quòd hæc adoratio, quæ Christus adorabilis est propter gloriā & sanctitatem creatam humanitatis, inferior sit omni adoratione latræ, probatur. Quia hæc adoratio non in excellentiā increata, sed creata fundatur. At omnis adoratio fundata in excellentiā creata, inferior est adoratione latræ, quæ propter totam excellentiā increatam debetur, & honestē exhiberi potest. Ergo, &c.

Tertia pars. Quòd hæc adoratio hyperdulia dicenda sit, probatur. Nam hæc adoratio 1. est ejusdem speciei cum adoratione, quæ exhibetur Sanctis: fundatur enim in gloria & sanctitate creata Christi, quæ ejusdem speciei est cum gloria & sanctitate aliorum Sanctorum. Ergo hæc adoratio, sicut adoratio Sanctorum aliorum, est dulcia. 2. Gloria & sanctitas creata Christi infinito prope excessu superant gloriā & sanctitatem Sanctorum aliorum, etiam simul sumptorum, adeoque habent summā quandam excellentiā relatē ad gloriā & sanctitatem Sanctorum aliorum, etiam simul sumptorum. Ergo adoratio dulci, quæ Christo secundū humanitatem exhiberi potest, fundatur in summa quadam excellentiā relatē ad adorationem dulci, quæ Sanctis aliis honestē potest exhiberi. Ergo cum quælibet adoratio proportionetur excellentiæ, in qua fundatur, adoratio dulci, quæ exhiberi potest Christo, ut homini, non simpliciter dulcia, sed hyperdulia dicenda est.

Obj. 1. Christus est perfectè unus. Ergo unam tantū habet excellentiā. Ergo adorabilis non est diversis speciebus adorationum. *Resp.* Christum ita esse perfectè unum, quatenus est unum suppositum, non duo, ut tamen duas habeat naturas, tam distinctas, diversas, & inconfusas, quā si esset duo supposita, accidentaliter tantū unita: unde fit, ut non una tantū sit excellentiā in Christo, sed multiplex, eaque notabiliter diversa. Et verò secundū divinitatem habet excellentiā increatā per summā identitatem, & secundū humanitatem habet eandem excellentiā increatā per participationem cum excellentiā creata planè singulari, & quodammodo summa, quarum excellentiarum unaquæque completa est in suo genere, & diversi ordinis ab aliis, ac per se sumpta Christum reddit adorabilem specie adorationis sibi proportionata. Doctrinam hanc tradit S. Thomas hic qu. 25. art. 2. in O. ubi ait, unam & eandem personam Christi adorari posse adoratione latræ propter suam divinitatem, & adoratione dulci propter perfectionem humanitatis.

Obj. 2. Quælibet persona divina, putà persona Patris plures habet excellentias, unam scilicet absolutam, & alteram relativam, & tamen persona Patris adorabilis tantū est una specie adorationis propter illas excellentias, nempe adorationis suprema latræ. Ergo pariter Christus, &c. *R. neg. conf.* Disparitas est, quia in Patre excellentiā absoluta inferior non est relativa, nec vicissim, & utraque æqualem exigit adorationem, adorationem scilicet supremam & perfectissimam latræ: unde propter excellentias illas Pater adorabilis non est alia & alia adoratione, quarum una superior sit, & altera inferior, sed solum propter illas plures titulis adorabilis est una specie adorationis, suprema scilicet, & perfectissima. At in Christo plures sunt excellentiæ, inter se inæquales notabiliter: unde propter illas Christus alia & alia adoratione adorabilis est.

Obj. 3. Concilia definiunt, Christum una adoratione adorandum esse. *Resp. dist.* Concilia definiunt, Christum adorandum esse una adoratione ex parte rei adoratæ, C. Ex parte modi adorandi, *Neg. Nota.* Concilia damnant eos, qui dicunt Christum cum Verbo adorandum esse, tamquam unum cum altero, seu tamquam suppositum cum supposito sibi speciali quidem, sed accidentali tantū unionē conjuncto, & non potius dicunt, Verbum hominem factum, cum carne sua una adoratione adorandum esse, tamquam unicum suppositum, in duabus naturis subsistens:

at Concilia non definiunt, Christum uno tantum modo, seu una tantum adorationis specie adorabilem esse.

Doctrinam hanc tradit S. Thomas hic quæst. 25. art. 1. in O. Si in uno, inquit, homine sunt plures cause honoris, puta prelatio, scientia, & virtus, erit quidem illius hominis unus honor ex parte ejus qui honoratur, plures tamen secundum causas honoris: homo enim est, qui honoratur & propter scientiam, & propter virtutem. Sic ergo cum in Christo sit tantum una persona divina & humane nature est quidem ejus una adoratio & unus honor ex parte ejus, qui adoratur. Sed ex parte cause, qua honoratur, possunt dici esse plures adorationes, ut scilicet alio honore honoretur propter sapientiam increatam, & alio propter sapientiam creatam. Si autem ponerentur in Christo plures persone seu hypostases, sequeretur quodd simpliciter essent plures adorationes; & hoc est, quod in Synodis reprobatum, &c.

Porro ita Christus adorabilis est adoratione suprema latrice secundum divinitatem, & adoratione latrice inferioris, ac hyperdulæ, secundum humanitatem, ut tamen quotiescunque adoratur, adorari debeat adoratione suprema latrice. Ratio est, quia ut ait Suarez hic disput. 53. sect. 2. „ unusquisque simpliciter adorari debet perfectissimo honore, ratione suæ supremæ excellentiæ sibi debito, sicut Rex semper tractatur regio honore, non ducis, aut comitis.

Aliqui tamen distinctionem adhibent: nam ut hic prosequitur Suarez. „ Observavit Cajetanus præsertim id observandum esse in publica & communi Ecclesiæ adoratione: nam in interiori & privata, quæ solum inter hominem & Christum intercedit, si quis rectè sciat distinguere rationes adorandi, poterit interdum uti aliqua ex dictis adorationibus suo arbitrio & devotione: homines enim externa vident, & de exterioribus judicant, Christus autem Dominus intuetur cor, & intentionem cognoscit. „ Hanc Cajetani distinctionem probare non possumus, quia omnino videtur nobis rationem allatam nempe quodd unusquisque simpliciter adorari debeat perfectissimo honore, &c. valere pro omni adoratione, adeoque non solum pro publica & communi, sed etiam pro interiori & privata.

At inquit. Possimus amare, admirari, & laudare Christum ob excellentiam increatam participatam, aut excellentiam creatam sanctitatis & gloriæ, non excludendo, sed tantum præscindendo ab amore, admiratione, & laude ipsi debitis propter excellentiam increatam modo excellentissimo, hoc est, per summam identitatem habitam. Ergo similiter possumus saltem privatim adorare Christum præcisè propter excellentiam increatam participatam, aut etiam excellentiam creatam gloriæ & sanctitatis, modò non excludamus, sed tantum præscindamus à summo honore, illi debito propter excellentiam increatam, quam per summam identitatem habet Deus.

Resp. neg. conseq. Disparitas est, quia Christum amando, admirando, & laudando præcisè propter excellentiam increatam participatam, aut excellentiam creatam sanctitatis & gloriæ, sine exclusione amoris, admirationis, quæ illi debetur propter increatam excellentiam, quam ut Deus habet per identitatem, non indecenter tractamus eum: at adorando illum præcisè propter excellentiam increatam participatam, aut excellentiam creatam sanctitatis & gloriæ, illum tractamus indecenter, etiamsi non excludamus adorationem supremam, ipsi aliunde debitam: videtur enim persona eo ipso indecenter tractari secundum prudentem æstimationem, quodd non honoretur perfectissimo honore, ipsi propter maximam suam excellentiam debito; sive publicè, sive privatim honoretur; nisi tamen cedat jure suo, & permittat sibi minorem exhiberi honorem, aut is qui honorat, aliunde jus habeat ad minorem honorem, vel non teneatur ad majorem exhibendum.

Quæres. Utrum humanitas Christi possit per se & præcisè adorari non adorato Verbo?

Ad hanc questionem Suarez disputatione proximè citata sect. 3. respondet, 1. „ Propriam & usitatam adorationem dirigendam esse ad personam, vel suppositum: nam propriè illud habet excellentiam, & potestatem, & dominium, & reliqua in quibus adoratio fundatur. 2. Nihilominus tamen non repugnare, ipsammet humanitatem, quæ reipsa conjuncta est Verbo, cogitatione præscindere, & circa illam occupari per actus adorationis, ita ut illa sola sit materia, in qua tales actus versentur: hoc enim licet minùs proprium sit, nullam tamen repugnantiam involvit, cum in tali natura sit sufficiens principium adorationis.

Hanc Suarez sententiam acriter impugnat Vasquez hic disput. 96. ubi cap. 4. sic loquitur: „ Mihi sanè summopere placuit sententia eorum, qui affirmant, in univarium, humanitatem Christi nunquam decenter adorari, nisi adorata simul Deitate, & ipso Verbo, cui est unita. „ Vasquesio libenter assentimur. 1. Quia adoratio videtur semper esse dirigenda ad personam; nam ut observat Suarez ipse, propriè loquendo, non natura, sed persona habet excellentiam, in qua fundatur adoratio. Ita docet S. Thomas hic qu. 25. art. 1. in O. ubi ait: Propriè honor exhibetur toti rei subsistenti: non enim dicimus, quodd manus hominis honoretur, sed quodd homo honoretur. Et si quandoque contingat, quodd dicatur honorari manus, vel pes alicujus, hoc non dicitur ea ratione, quodd hujusmodi partes secundum se honorentur: sed quia in istis partibus honoratur totum. Unde juxta S. Doctorem, quando honoramus humanitatem Christi, vel ejus vulnera v.g. non ea secundum se, sed Christum ipsam totum in illis honoramus.

2. Quia humanitatem per se & præcisè honorare non possumus tantum, quantum honorari potest; cum possit simul cum Verbo, cujus natura est, adoratione suprema & perfectissima latrice coadorari. Videtur autem humanitas Christi, cum adoratur sive publicè, sive privatim, indecenter tractari, si non adoretur tantum, quantum adorari digna est, adeoque si non adoretur una cum Verbo sibi substantialiter conjuncto, propter increatam excellentiam Verbi. Affert etiam pro hac sententia Patres & Concilia Vasquesius, qui consuli potest.

ARTICULUS IV.

Utrum Angeli beati, & sancti homines vita sancti & cum Christo regnantes in celis, sint adorabiles cultu aliquo sacro.

Primus, qui sacrum cultum Sanctorum reprobat, & Christianis objicit, videtur fuisse Julianus Apostata. Ex hæreticis verò primus cultum hunc damnavit Leo Ilausus, quem secutus est filius ejus Constantinus Copronymus, qui edicto publicè proposito invocationem, & cultum Sanctorum prohibuit; in quo etiam insigniter blasphemans, ajebat beatam Virginem, quam Dei Matrem appellare dedignabatur, dignam quidem fuisse honore aliquo, quandiu Christum in utero gestavit, postea verò nullo honore dignam fuisse. Copronymum, hominem luxuria, idololatria, homicidiis, & arte magica infamem, multis post sæculis secuti sunt Vvicleffita, & Vvicleffitas Calvinus, & Centuriatores, qui honorem sacrum, quem Sanctis deferret Ecclesiæ, idololatriam appellant. Sed contra illos omnes sit

RESPONSIO I.

Angeli beati, & homines sancti, cum Christo regnantes, adorandi sunt.

Præb. 1. Ex Scriptura, in qua dicuntur iusti ac prudentes viri adorasse sanctos Angelos. Nam v. gr. Josue cap. 5. hæc leguntur: Cum autem esset Josue in agro vrbis Jericho, levavit oculos, & vidit virum stantem